

Reeuwijk - Oukoopsedijk 10

Een Bureauonderzoek

R. van Lil



Colofon

ADC Rapport 894

Reeuwijk - Oukoopsedijk 10

Een Bureauonderzoek


Auteur: R. van Lijl

In opdracht van: Goudriaan Jongerius Bouw- en aannemingsbedrijf

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, februari 2007

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.



Autorisatie:
dr. E. Lohof

ISBN 978-90-5874-994-0

ADC ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
2 Methoden	6
3 Resultaten	6
3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01)	6
3.2 Beschrijving van de huidige situatie (LS02)	7
3.3 Beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)	7
3.4 Beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04)	7
3.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)	7
4 Conclusies	8
5 Advies	8
Literatuur	9
Lijst van afbeeldingen	9
Lijst van tabellen	9

Tabel 1 Archeologische perioden

Periode	Tijd in jaren				
<i>Nieuwe tijd</i>	1500	na Chr.	-	heden	
<i>Late-Middeleeuwen</i>	1050	na Chr.	-	1500	na Chr.
<i>Vroege-Middeleeuwen</i>	450	na Chr.	-	1050	na Chr.
<i>Romeinse tijd</i>	12	voor Chr.	-	450	na Chr.
<i>IJzertijd</i>	800	voor Chr.	-	12	voor Chr.
<i>Bronstijd</i>	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
<i>Neolithicum (Nieuwe Steentijd)</i>	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
<i>Mesolithicum (Midden Steentijd)</i>	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
<i>Paleolithicum (Oude Steentijd)</i>	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

Tabel 2 Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

<i>Provincie:</i>	Zuid-Holland
<i>Gemeente:</i>	Reeuwijk
<i>Plaats:</i>	Reeuwijk
<i>Toponiem:</i>	Oukoopsedijk 10
<i>Kadastrale gegevens:</i>	gemeente Reeuwijk, sectie L, nummer 568
<i>Kaartblad:</i>	38B
<i>Coördinaten:</i>	113.132/449.318; 113.250/ 449.373; 113.274/ 449.322; 113.136/ 449.253
<i>Bevoegd gezag:</i>	provincie Zuid-Holland
<i>Deskundige namens het bevoegd gezag:</i>	de heer R. Proos
<i>ADC-projectcode:</i>	4106371
<i>Periode van uitvoering:</i>	februari 2007
<i>Beheer en plaats documentatie:</i>	ADC ArcheoProjecten, Afd. Prospectie & Beleidsadvies, Nijverheidsweg Noord 114, Amersfoort



Samenvatting

In opdracht van Goudriaan Jongerius Bouw- en aannemingsbedrijf heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Oukoopsedijk 10 in Reeuwijk. In het plangebied zullen twee nieuwe woningen gebouwd worden. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

In het plangebied kunnen archeologische waarden vanaf de Middeleeuwen voorkomen. De kans op het voorkomen van oudere resten uit de prehistorie en de Romeinse tijd is klein, omdat het gebied in die tijd te nat is geweest voor bewoning. Het onderzoek heeft uitgewezen dat de kans op het voorkomen van resten gerelateerd aan het naast het plangebied gelegen kasteelterrein (AMK-terrein 6392) klein moet worden geacht. De aanwezigheid van restanten van voorgangers van de huidige boerderij of inmiddels gesloopte bijgebouwen kan niet worden uitgesloten. Gezien de ligging van de huidige bebouwing is de kans op verstering van die eventuele resten echter groot.

Geadviseerd wordt om in het plangebied geen aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het terrein kan derhalve worden vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom wel aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.



1 Inleiding

In opdracht van Goudriaan Jongerius Bouw- en aannemingsbedrijf heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Oukoopsedijk 10 in Reeuwijk. In het plangebied zullen twee nieuwe woningen gebouwd worden. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het omschreven gebied.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld voor het plangebied:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 12 februari 2007 door: R. van Lil (prospector), E. Lohof (senior KNA-archeoloog).

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1, in het bijzonder de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. Het bureauonderzoek wordt gerapporteerd conform LS06.

Het onderzoek bestaat uit zes onderdelen (specificaties LS01 t/m LS06). In de eerste vier onderdelen zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik
- beschrijving van de huidige situatie
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen
- beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens

Op grond van deze onderdelen wordt een gespecificeerde verwachting van het gebied opgesteld (specificatie LS05). Hierin wordt verwoord of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht. Indien deze worden verwacht worden de (veronderstelde) eigenschappen van de waarden zo gedetailleerd mogelijk aangegeven.

3 Resultaten

3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01)

Het plangebied ligt aan de Oukoopsedijk 10 tussen Gouda en Oudewater aan de oostkant van de Reeuwijkse plassen. Het plangebied wordt aan noordoostkant begrensd door Oukoopsedijk, aan de noordoost- en zuidwestkant door grasland en aan de zuidwestkant door een rond omgracht perceel. Het onderzochte gebied komt overeen met het plangebied.

In het plangebied zijn de nieuwbouw van twee woningen met elk een bijgebouw gepland. Het bebouwingsoppervlak bedraagt circa 210 m² voor de woningen en 90 m² voor de bijgebouwen. Tevens zal langs de perceelsgrens een nieuwe sloot worden gegraven. Het vergravingsoppervlak bedraagt circa 400 m². De consequentie van de voorgenomen ingrepen is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond kunnen worden aangetast.



3.2 Beschrijving van de huidige situatie (LS02)

Het plangebied is momenteel in gebruik als grasland en de huidige bebouwing met erf.

3.3 Beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Bron	historische situatie
Verzamelplan kadastrale gemeente Oukop, sectie B, door W.J. van Campen, circa 1830 (afb. 3)	Bebouwing (huidige boerderij) met twee bijgebouwtjes op erf.
Bonnekaart uit 1875, 1881, 1921 en 1929 (afb. 3)	Situatie ongewijzigd t.o.v. 1830

3.4 Beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04)

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het onderzoeksgebied:

type informatie	Informatie
Bodemkunde	Koopveengronden: bosveen of eutroof broekveen
Geologie	Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket
Geomorfologie	Ontgonnen veenvlakte
DINO-loket	Veen tot 7 m -mv veen
boringen 449-112-0001; 449-112-0007; 449-113-0005	Zwak siltige klei 7 - 9 m -mv komklei
	Zandige/ siltige klei 9 - 10 m -mv oeverafzettingen
	Matig fijn zand 10 m -mv en dieper dekzand

Na de laatste ijstijd, het Weichselien, heeft de opwarming van het klimaat geleid tot een zeer snelle zeespiegelstijging. In eerste instantie is door de rivieren in het plangebied klei afgezet. Door de vrij lage ligging van het pleistocene oppervlak (10 m -mv), het sluiten van de kustbarriere, en de hiermee samenhangende stagnerende afvoer van rivierwater is vanaf 5000 v. Chr. veengroei opgetreden. De veengroei heeft waarschijnlijk tot in de Romeinse tijd geduurd. Vanaf de Late Middeleeuwen wordt het veengebied op grote schaal ontgonnen. Door veenwinning ontstaan grote plassen waaronder de Reeuwijkse. Ook in de 19^e eeuw is de omvang van de Reeuwijkse plassen door veenwinning nog toegenomen (zie afb. 3).

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden vastgesteld:

Bron	Omschrijving
Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (afb. 2a)	Komafzettingen; bewoning vanaf de Middeleeuwen
Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland; Archeologische waarden (afb. 2b)	Lage kans op archeologische sporen
IKAW	lage indicatieve waarde
AMK	geen AMK-terreinen in het plangebied
waarnemingen ARCHISII	geen waarnemingen in het plangebied

Het plangebied grenst aan de westkant aan een terrein van hoge archeologische waarde.¹ Het betreft een kasteelterrein in de vorm van een ronde burcht 'De Wiltenburg'. De oudste - mogelijke - vermelding dateert volgens Archis uit 1296. De ligging van de waarden is weergegeven in afb. 2b.

3.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

In het plangebied kunnen archeologische waarden vanaf de Middeleeuwen voorkomen. De kans op het voorkomen van oudere resten uit de prehistorie en de Romeinse tijd is klein, omdat het gebied in die tijd te nat is geweest voor bewoning. Door de ligging van het plangebied naast een kasteelterrein (AMK-terrein 6392) moet rekening worden gehouden met het voorkomen van hieraan gerelateerde resten en structuren, zoals een voorburcht of grachten. Bestudering van AHN-beelden en 19^e-eeuws kaartmateriaal heeft hier echter geen aanwijzingen voor opgeleverd.

¹ AMK-nummer 6.392



Het is door de vorm van de ronde burcht en omliggende percelen waarschijnlijk dat de voorburcht aan de westkant van het AMK-terrein heeft gelegen. De kans op het voorkomen van resten gerelateerd aan de burcht moet daarom klein worden geacht. De aanwezigheid van restanten van voorgangers van de huidige boerderij of inmiddels gesloopte bijgebouwen kan niet worden uitgesloten.

4 Conclusies

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardstelling hiervan?

Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. De aanwezigheid van restanten van eventuele voorgangers van de huidige boerderij of restanten van inmiddels gesloopte bijgebouwen kan niet volledig worden uitgesloten. De kans dat eventuele resten door de thans aanwezige subrecente bebouwing (deels) zijn verstoord, moet echter groot worden geacht (zie afb. 4).

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?

Of in het plangebied nog resten van oude boerderijen aanwezig zijn is niet bekend. Hierdoor kan ook geen uitspraak worden gedaan over de ligging en waarde van eventuele restanten. Het is daarom niet bekend of, en zo ja, in welke mate archeologische waarden worden verstoord door de geplande bodemingreep.

Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Niet van toepassing.

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Niet van toepassing.

5 Advies

Geadviseerd wordt om in het plangebied geen aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het terrein kan derhalve worden vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom wel aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.



Literatuur

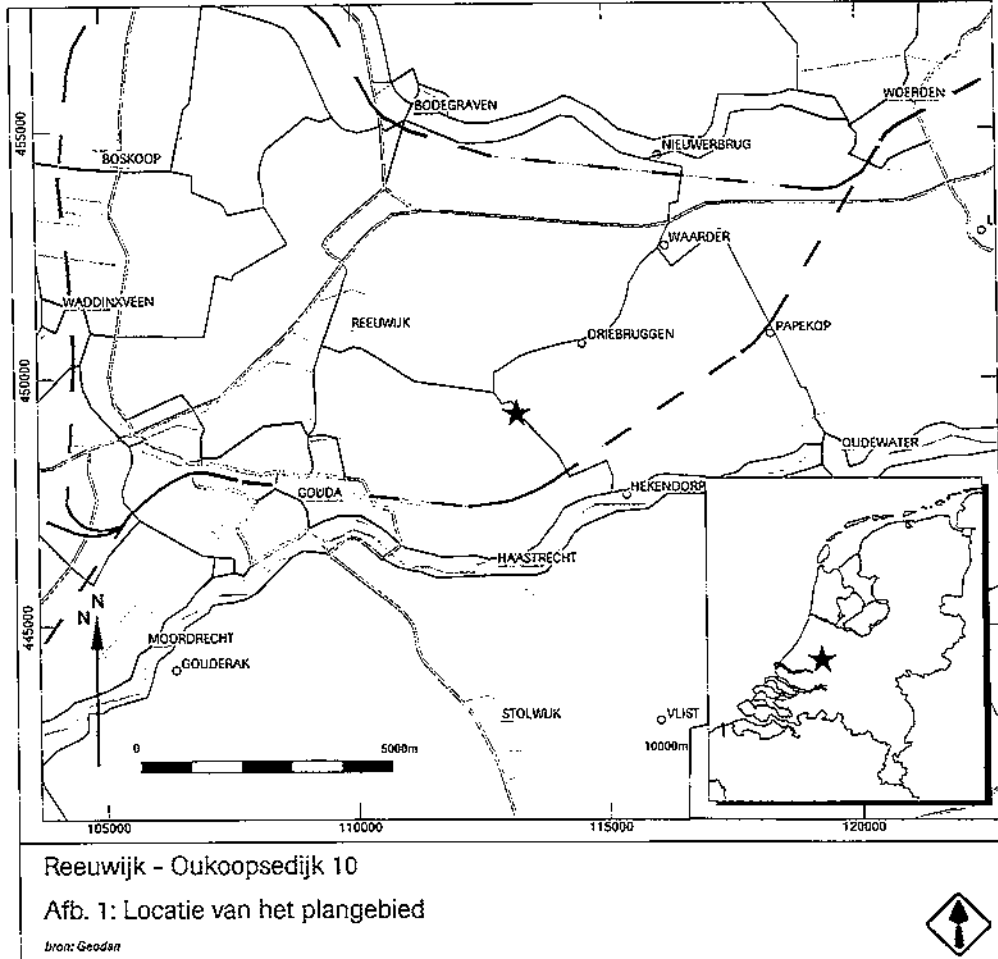
- Groenewoudt, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17).
- Bosch, J.A.H. & H. Kok, 1994: *Toelichting bij de geologische kaart van Nederland, Blad Gorinchem West (38W)*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Kars, H. & A. Smit (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies, 1).
- Toi, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen, 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*. Gouda (SIKB uitgave).

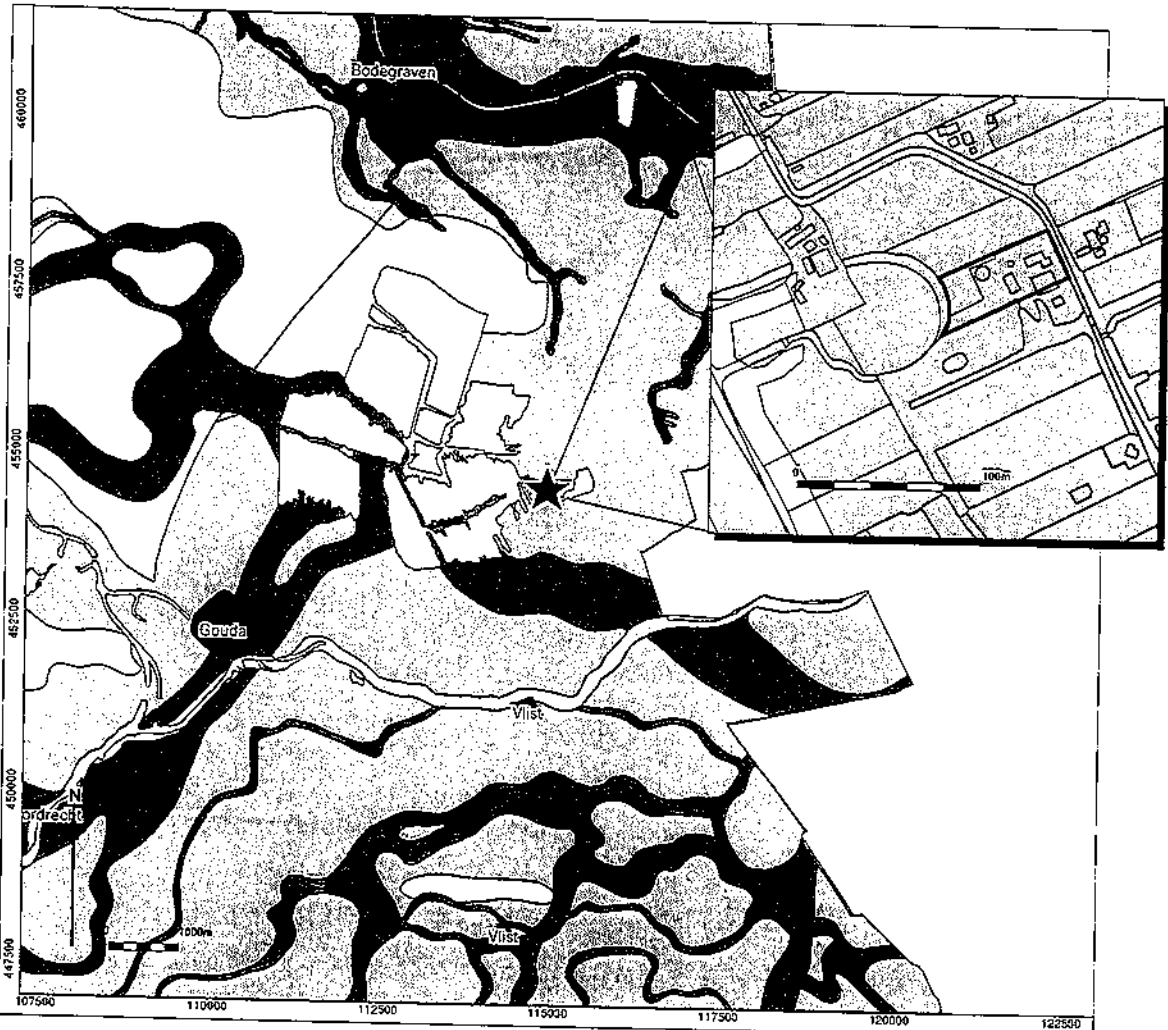
Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2a Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, archeologische kenmerken
Afb. 2b Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, archeologische waarden
Afb. 3 Historische kaarten
Afb. 4 Nieuwbouwlocaties

Lijst van tabellen

- Tabel 1 Archeologische perioden
Tabel 2 Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied
Tabel 3 Archeologische indicatoren en vondsten





Reeuwijk - Oukoopsedijk 10

Afb. 2a: Cultuurhistorische Hoofdstructuur, archeologische kenmerken

Legenda

Zeeafzettingen

- Bewoning vanaf de Uzertijd of de Romeinse tijd
- Bewoning van de Middeleeuwen
- Met roestveen, bewoning vanaf de Middeleeuwen
- In droogmakerij, bewoning vanaf de Middeleeuwen
- Bewoning vanaf de Romeinse tijd

Duinen en strandzanden / rivierduinen

- Bewoning vanaf het Mesolithicum (donken) of neolithicum (duinen)
- Bewoning vanaf het Mesolithicum (rivierduinen) of neolithicum (strandzanden)
- Recent

Gevalafzettingen / stroomgordels

- Bewoning vanaf de Bronstijd of de Uzertijd of Romeinse tijd en plaatselijk vana
- Bewoning vanaf de Middeleeuwen

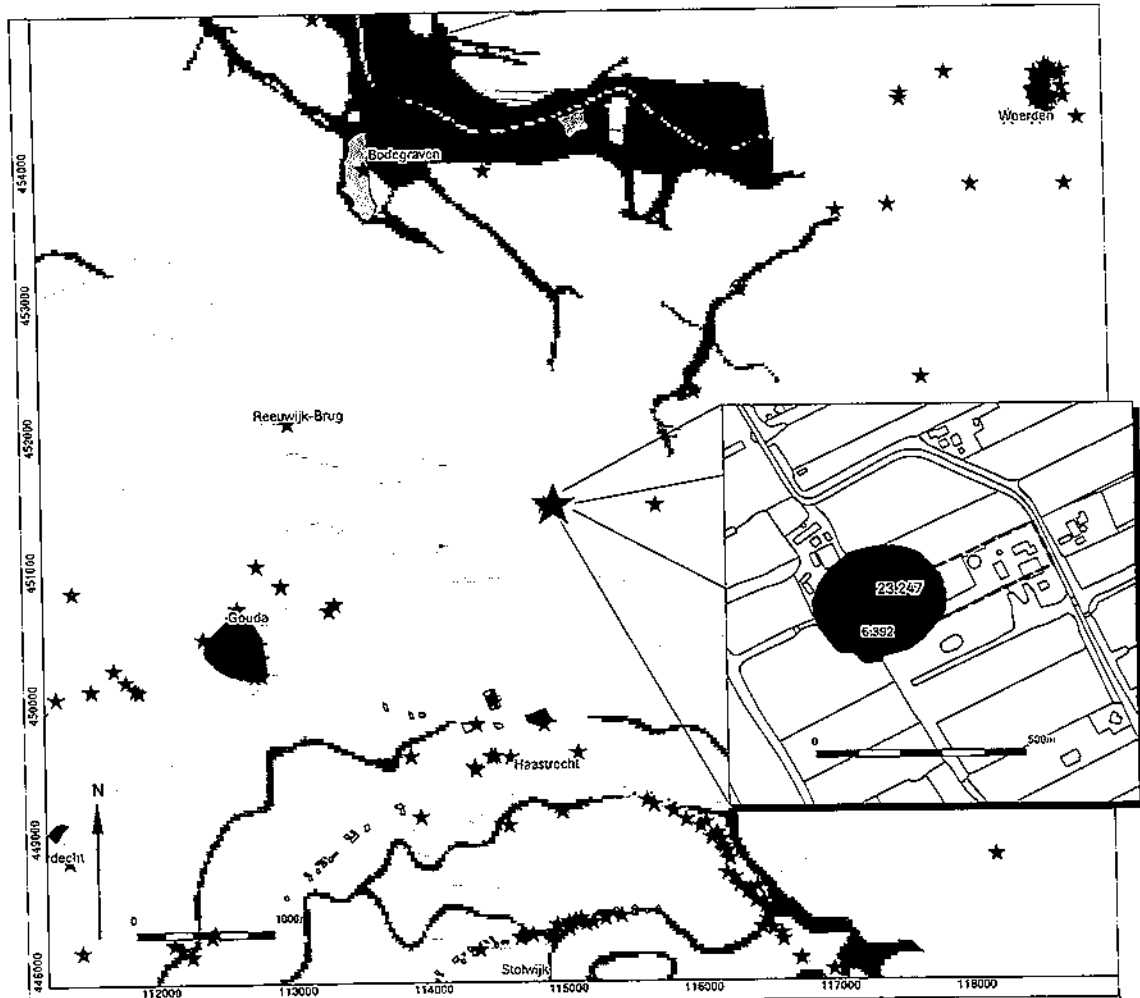
Komafzettingen

- Bewoning vanaf de Uzertijd of de Romeinse tijd
- Bewoning vanaf de Middeleeuwen

Overige

- Water
- Begrenzing plangebied
- Locatie plangebied










Nieuwerbrug a/d Rijn - Korte Waarder 18





Afb. 2b: Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, archeologische waarden

Legenda

Waarde van terreinen

-  Terreinen van hoge archeologische waarde
-  Terreinen van zeer hoge archeologische waarde
-  Archis-waarnemingen
-  Locatie van het plangebied
-  Begrenzing van het plangebied

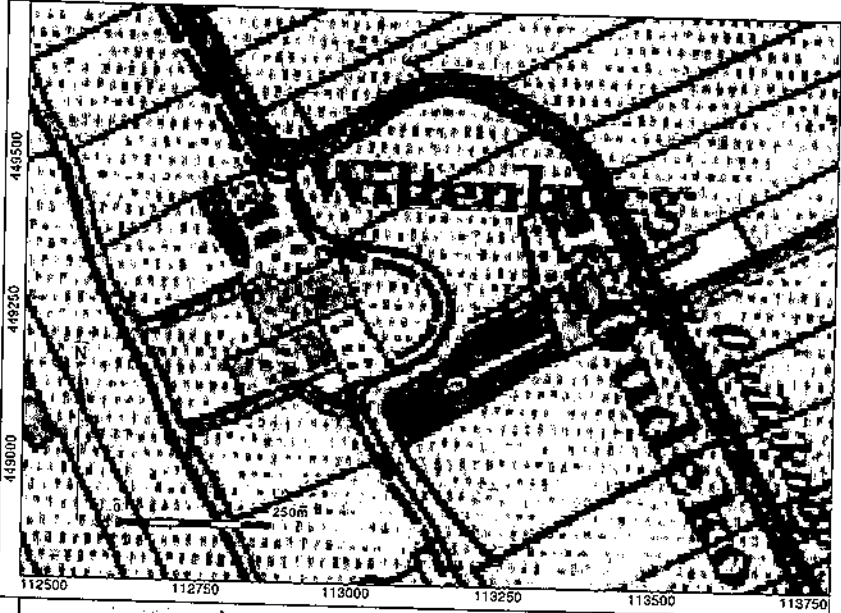
Trefkans / verwachting

-  Zeer grote trefkans op archeologische sporen
-  Redelijke tot grote kans op archeologische sporen
-  Lage kans op archeologische sporen
-  Zeer grote trefkans op archeologische sporen (historische stads- of dorpskern)

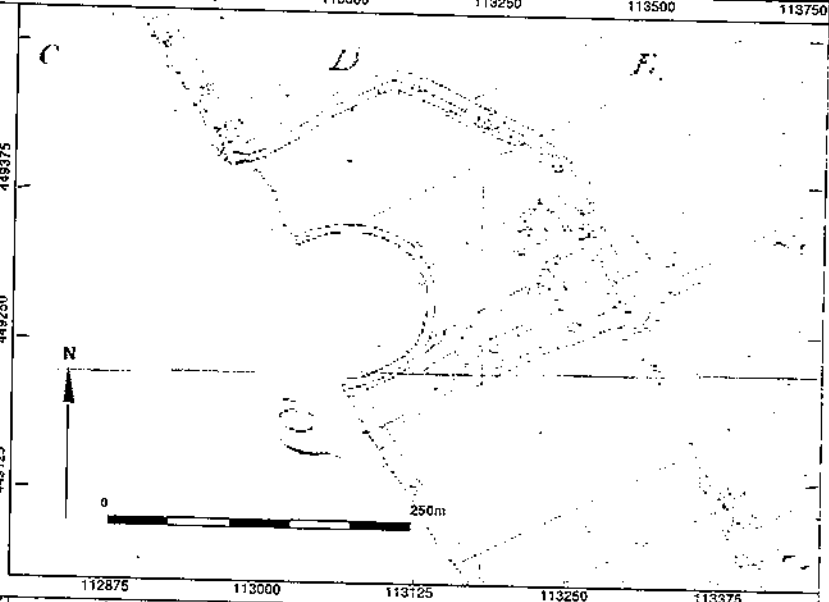


Reeuwijk - Oukoopsedijk 10
Afb. 3: Historische kaarten

Sobbekaart 1875



Verzamelplan Oudekoop, Sectie B, Oudekoop, circa 1830



Minuut Sluipwijk, Sectie C, Veenoord, circa 1830
kaart ten westen van het plangebied

